

3. Грановська В. Г. Перспективи розвитку ринку органічної продукції в Україні. Економіка АПК. 2017. № 4. С. 31–40.
4. Дудар Т. Г., Шумейко О. Т., Дудар В. Т. Маркетинг у системі формування ринку органічної агропродовольчої продукції. Економіка АПК. 2017. № 7. С. 46–53.
5. Камінський В.Ф., Чорний Г. М., Корсун С. Г. Принципи управління розвитком органічного виробництва в контексті продовольчої безпеки України. Економіка АПК. 2016. № 9. С. 5–9.
6. Купінець Л. Є., Жавнерчик О. В. Удосконалення інформаційного забезпечення екологобезпечного сільськогосподарського землекористування. Економіка АПК. 2017. № 2. С. 61–73.
7. Global Organic Market Access (GOMA). A project of FAO, IFOAM and UNCTAD. URL: <http://www.goma-organic.org/about/project/>.

В. М. БІЛЯВСЬКИЙ, В. Є. ПРИХОДЬКО
Національний авіаційний університет, м. Київ

ЗАДОВОЛЕНІСТЬ ВИКОНУВАНОЮ РОБОТОЮ – ПРІОРИТЕТНИЙ НАПРЯМ РОЗВИТКУ ОРГАНІЗАЦІЇ

Задоволеність виконуваною роботою працівників є життєво важливою ознакою підвищення продуктивності праці. Розуміння цього постулату приводить організацію на шлях успіху. Задоволеність виконуваною роботою підвищує ефективність роботи співробітників. Існує інша думка, що продуктивність викликає задоволення. Так чи інакше, задоволеність виконуваною роботою – це досить складне явище, на яке впливають багато змінних. Якщо немає задоволення, то рівень виробництва знижується, люди незадоволені, оборот зменшується і відбувається багато інших негативних факторів. Тому, керівництво має дбати про задоволеність персоналу виконуваною роботою.

Організаційний успіх і задоволеність виконуваною роботою – це вершина і кінцевий елемент. Задоволені працівники створюють більшу капіталізацію для організацій, хоча задоволення важко досягти. Деякі працівники можуть бути задоволені певними аспектами своєї роботи і незадоволені іншими. Задоволеність виконуваною роботою сама по собі є складним поняттям і важко піддається об'єктивному вимірюванню. На рівень задоволеності працівників виконуваною роботою впливає широкий спектр змінних, що належать до: індивідуальних, соціальних, культурних, організаційних, екологічних факторів.

Існують багато різних тверджень щодо задоволеності виконуваною роботою. Одне з них полягає у тому, що задоволеність людини своєю роботою залежить від: очікувань, самооцінки, соціальних норм та соціальних порівнянь, вхідних і вихідних відносин і уподобань, і що вони свідчать про складність задоволеності виконуваною роботою, як концепції [1]. Інше твердження полягає у тому, що ці відкриття часто призводять до осмислених гіпотез. На їхню думку [2], щоб краще зрозуміти задоволеність працівників виконуваною роботою, слід брати до уваги можливості, які вона пропонує.

У літературі був описаний ряд прикладів, що спрямовані на задоволення потреб працівників. Найбільш важливим з них є ієрархія потреб Маслоу. У цій теорії обґрунтовується таке твердження, що індивідуальні потреби починаються з базових потреб (їжа, одяг і житло) і закінчуються на рівні самоактуалізації. Згідно ієрархії потреб, коли задовольняється нижча за рівнем потреба, наступна потреба у ієрархії стає центральною щодо нашої уваги. Маслоу наголошував, що існує декілька передумов для задоволення цих потреб. Наприклад, наявність свободи слова і свободи самовираження або життя у справедливому суспільстві не згадуються у ієрархії потреб, але Маслоу вважав, що наявність вищезазначеного спрощує людям досягнення їхніх потреб [3].

Один з основних чинників, який має вплив на задоволеність виконуваною роботою – це власне, місце роботи, де працівник виконує свої посадові обов'язки і здійснює повсякденну трудову діяльність, наприклад, офіс або будівельний майданчик, включається у робоче середовище. Зазвичай, інші фактори, такі як: рівень виробничого шуму та свіже повітря, також стають частиною робочого середовища. Це середовище може здійснювати, як позитивний, так і негативний вплив на рівень задоволеності працівників залежно від характеру середовища. Співробітники можуть працювати продуктивніше, якщо їм будуть створені гідні умови праці. Існують різні аспекти задоволеності виконуваною роботою, які вносять свій вагомий внесок у задоволеність працівника. Коли персонал отримує більш високий рівень задоволеності, це впливає на зниження показників плинності кадрів.

Інший підхід щодо дослідження задоволеності виконуваною роботою передбачав, що задоволеність позитивно корелюється з прибутковістю акціонерів, але тільки у довгостроковій перспективі. Навіть якщо менеджмент організації зможе провести зовнішній аудит щодо рівня задоволеності виконуваною роботою персоналу, вплив на зміну ціни акцій навряд чи буде негайним. Навіть якщо нематеріальні активи самостійно перевіряються і широко рекламуються, фондовий ринок не у повній мірі оцінює їх. На додаток до тимчасової затримки між досягненням високої задоволеності виконуваною роботою і вищезазначеною особливістю, також потрібен час для прийняття управлінських рішень, щоб забезпечити задоволення виконуваною роботою.

Таким чином, в роботі досліджено основні фактори, що впливають на задоволеність виконуваною роботою та зроблені рекомендації, які можуть враховувати керівники організації для покращення фінансово-економічних результатів шляхом збільшення рівня задоволеності співробітників виконуваною роботою і зниження показників плинності кадрів, як деструктивного елементу.

Література

1. Білявський В. М. Джерела формування кадрового потенціалу торговельного підприємства. *Сталий розвиток економіки*. 1'2011. № 4. С. 249–254.
2. Biliavskiy V., Biliavska J. Evaluation of personal career management efficiency of trade enterprise employees. *Canadian Journal of Science and Education*. 2014. № 2 (6). P. 684–695.
3. Теорія мотивації за А. Маслоу. URL: <https://ru.osvita.ua/vnz/reports/psychology/29109/> (дата звернення: 23.10.2020).

М. І. БОНДАРЕНКО, І. А. ЛЯМЕЦЬ
Хмельницький національний університет

АГРОПРОМИСЛОВИЙ КОМПЛЕКС УКРАЇНИ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ЕКОНОМІЧНОМУ ПРОСТОРИ

Реалізація європейського вектору розвитку України повинна базуватися на принципах пріоритетності національних інтересів, збалансованості попиту та пропозиції видів економічної діяльності, відповідності тенденцій розвитку економіки країни світовому попиту, захищеності національних товаровиробників на світових ринках тощо.

Міжнародна торгівля сільськогосподарською продукцією та багатьма видами продовольства, на відміну від міжнародної торгівлі суто промисловими товарами, багато в чому залежить від коливання погодних умов. Це відповідним чином впливає на ефективність застосування тарифних (митних) і нетарифних (квотних) обмежень у цій торгівлі. До того ж географія міжнародної торгівлі сільськогосподарською продукцією та багатьма видами продовольства вельми інерційна та значною мірою залежить від географії сільськогосподарських угідь і населення. Хоча при цьому на світовому ринку панує доволі сильна конкуренція між постачальниками багатьох видів сільськогосподарської продукції [2].

В світі виділяють групи країн експортерів і країн імпортерів сільськогосподарської продукції (продовольства). Україна залишається на четвертій позиції серед найбільших експортерів сільськогосподарської продукції до країн ЄС, поступаючись Великій Британії, Бразилії і Сполученим Штатам.

Протягом трьох останніх років на країни – члени Європейського Союзу припадало близько третини вітчизняного експорту сільгосппродукції. Цього року, значною мірою внаслідок запровадження карантинних обмежень, пов'язаних із COVID-19, частка європейських країн у зарубіжних поставках агропродукції з України зменшилась до 28,7 %. За січень-червень 2020 року вони закупили українського продовольства майже на \$3,0 млрд., тоді як минулого року за відповідний період вартість поставок до цього регіону склала \$3,4 млрд.

Із загальної суми обороту торгівлі сільгосппродукцією між Україною та ЄС \$3 млрд. припало на експорт, \$1,6 млрд. – на імпорт.

Найбільшими торговельними партнерами для України в ЄС залишаються Нідерланди, Польща, Іспанія, Італія, Німеччина та Франція. Їхня сукупна частка у торговельному обороті сільгосппродукції становить близько 75 %.

Основні обсяги поставок до Євросоюзу Україна у першому півріччі 2020 року забезпечувала за рахунок зернових (\$1088 млн.) та олійних (\$145 млн.) культур, олій та жирів (\$957 млн.), залишків і відходів харчової промисловості (\$227 млн.).

В імпорті до України з європейських держав відсутня чітко виражена товарна структура. Найбільше у січні-червні 2020 року Україна закупила молокопродуктів (на \$131 млн.), алкогольних напоїв (на \$130 млн.), тютюнових виробів (на \$130 млн.), продуктів для годівлі тварин (на \$106 млн.) та різних харчових продуктів, зокрема екстрактів з кави, чаю, соусів (\$150 млн.).

Від початку 2020 року вітчизняними експортерами були повністю використані річні квоти на мед, ячмінну крупу й борошно, оброблений крохмаль, консервовані помідори, яблучний і виноградний соки.

Хоча в цілому для України показники зовнішньої торгівлі сільськогосподарською продукцією з Євросоюзом у першому півріччі 2020 року погіршилися, але це не критично, адже у третьому і четвертому кварталах ймовірно помітні зрушення в її обсягах, що диктуватиметься урожаєм в новому сезоні [3].

Економічний потенціал ЄС та динаміка його розвитку дає можливість дійти висновку про те, що Європейський Союз є великим ринком збуту для вітчизняних сільськогосподарських товарів та джерелом наповнення внутрішнього продовольчого ринку України.